

Ясковець Ю.В.*

ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ У СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Анотація. Стаття аналізує необхідність формування глобальної інфраструктури в сучасних умовах інтернаціоналізації та регіоналізації світової економіки. Розглядаються основні структурні елементи інтеграції інфраструктури національних економік у світову глобальну інфраструктуру.

Ключові слова: інтернаціоналізація, регіоналізація, інфраструктура, світова глобальна інфраструктура, виробнича інфраструктура, ринкова інфраструктура.

Аннотация. Статья анализирует необходимость формирования глобальной инфраструктуры в современных условиях интернационализации и регионализации мировой экономики. Рассматриваются основные структурные элементы интеграции инфраструктуры национальных экономик в мировую глобальную инфраструктуру.

Ключевые слова: интернационализация, регионализация, инфраструктура, мировая глобальная инфраструктура, производственная инфраструктура, рыночная инфраструктура.

Ступінь розробки теми:

У вітчизняній та зарубіжній літературі досліджуються проблеми формування та розвитку інфраструктури національних господарств. Зокрема, цій проблемі присвячені праці таких вчених як: Рибчук А.В., Р. Нурксе, П. Розенштейн-Родан, А. Хіршман, А. Янгсон, Х. Зінгер, І. Маєргоз, К. Мюлер-Бюлов, П. Самюельсон, А. Пізенті, П. Розенштейн-Родан, Г.А. Волощук, В. Жаміна, А.М. Ігнат'єв, А.В. Сидорович, А.Б. Титов, С.І. Тюльпанів, І.Ф. Чернявський. В їх роботах розкривається зміст та особливості виробничої, соціальної, інституціональної, економічної та ін. інфраструктури. Проте в умовах глобалізації зазначені напрями інфраструктурного розвитку національних господарств отримують новий імпульс для розвитку. Зокрема це стосується посилення впливу екзогенних чинників на розвиток інфраструктури національних господарств країн світу. Особливості цього процесу вимагають більш детального вивчення, оскільки врахування впливу глобалізації на розвиток економіки країн світу в сучасних умовах набуває вагомого значення. Саме цим і визначається доцільність розгляду питань, яким присвячується дана стаття.

Задачі:

- Визначити основні складові елементи національної виробничої інфраструктури країни.

---

* аспірантка кафедри міжнародних економічних відносин і світового господарства Інституту Міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

- Дослідити процес формування глобальної світової виробничої інфраструктури.
- Визначити основні складові елементи національної ринкової інфраструктури країни.
- Проаналізувати систему складових глобальної світової ринкової інфраструктури.

Вступ

Однією з найважливіших характеристик функціонування світового господарства є інтенсивний розвиток інтеграційних процесів. Зростання економічної взаємозалежності держав та процесу інтернаціоналізації є факторами, які сприяють розвитку інтеграційних процесів у світовій економіці. Основною метою економічної інтеграції як якісно нового етапу інтернаціоналізації господарських зв'язків на сучасному етапі є тісне співробітництво та взаємопроникнення окремих національних економік. Важливим структурним елементом такого взаємопроникнення є інтеграція інфраструктур національних економік у світову глобальну інфраструктуру. Напрями інтеграції інфраструктури національних економік у світове господарство можна розглянути шляхом аналізу складових частин виробничої та ринкової інфраструктури національних економік країни.

Виклад основного матеріалу:

Виробнича інфраструктура є сукупністю інженерних комунікацій, агроеліоративних та інших споруд, що забезпечують нормальне функціонування усього виробничого комплексу та життєзабезпечення населення у межах певної території. У сучасних умовах добре телекомунікаційне забезпечення території є необхідною умовою успішного функціонування практично усіх галузей суспільного виробництва. Складовими елементами виробничої інфраструктури є:

- Транспортна система
- Система енергозабезпечення
- Система водо забезпечення і каналізації
- Система зв'язку та комунікації
- Сфера ділового обслуговування
- Складська система
- Інформаційна система [2; 81]

Таблиця 1. Фізичні складові виробничої інфраструктури (Складено на основі: Jeffrey E. Fulmer. Investor july/august 09 investment strategy guest article "What in the world is infrastructure?")

Таблиця 1.

Складові елементи виробничої інфраструктури національної економіки країни

Сектор	Основні складові
Електроенергетика	вугільні електростанції атомні станції газопоршневі електростанції гідроелектричні установки (дамби, гідроакумуляція енергії) електростанції на поновлюваних джерелах енергії резервні генератори транспортуючі трубопроводи передавальні підстанції; перетворювачі постійного струму розподільні трубопроводи трансформаторні підстанції

Сектор	Основні складові
Нафта та газ	буріння у відкритомуморі свердловини магістральнітрубопровидинеочищеноїнафти установка сепарації газу віднафти товарні паркинафти система вимірюванняякості і кількостінафти газозбираючитрубопровиди установкikomплексноїпідготовки газу нафтосховище системишвартуванняморськихтранспортнихзасобів нафтоперегінні заводи насосністанції газопереробні заводи магістральнігазопровиди перекачувальнікомпресорністанції сховище для природного газу регазифікація
Питна вода та стічні води	ріки, озера, природні і штучніводойми, водосховище, фільтраційніустановки водоочищення водосховища гідродинамічні труби водопровиди водовідливні установки станціїобробкистічних вод
Транспорт	дороги і автомагістралі мости тунелі центри управління дорожнім рухом перетин кордону вокзали морські порти; аеропорти вертолітні станції космодроми авіаційно-диспетчерська служба метро міська електричка магістральна система трамвай
Комунікації	бездротові послуги послугиwireline кабельні послуги служба радіомовлення

Процес формування глобальної виробничої інфраструктури в якості самостійного процесу обслуговування світового відтворювального процесу пройшов ряд етапів пов'язаних з суспільним та міжнародним поділом праці. Якщо перший великий поділ праці тільки заклав умови для виникнення об'єктів інфраструктури в майбутньому, то другий – відділивши ремесло від землеробства, обумовив необхідність продуктообміну між містом та селом, що закономірно привело до виникнення елементів інфраструктури. Третій поділ праці, коли торгівля стала самостійною сферою діяльності, в обіг було втягнуто нові території, виникла потреба у мережі торгових шляхів засобів перевезення, що й заклало основу для створення інфраструктури. Тобто розвиток глобальної інфраструктури завжди пов'язаний з розвитком та поглибленням поділу праці, який виступає передумовою створення інфраструктурної сфери в цілому. Зі своєї сторони, виробнича інфраструктура створює необхідні умови для поглиблення міжнародного поділу праці, спеціалізації та кооперування виробництва на національному рівні. [1; 8]

Важливою передумовою для подальшого розвитку глобальної виробничої інфраструктури є сучасний механізм інтернаціоналізації. Він, як результат науково-технічної революції відображає усі її тенденції, тому він досить гнучкий і реагує на всі зміни даної закономірності. Тим більше, що НТР обумовлює стрибкоподібний характер процесу інтернаціоналізації. Це обумовлено тим, що наукові відкриття отримують інтернаціональну форму і стають передумовою для народження саме виробничої інтернаціоналізації, котра не може реалізуватися без міжнародної виробничої інфраструктури. Тобто, мова йде про формування нових економічних структур – зразка глобальної виробничої інфраструктури.

Ринкова інфраструктура відповідно до структури продуктивних сил включає наступні складові: кадрову (організації та навчальні центри з підготовки кадрів), матеріально-речову (транспортні системи, складські й інші приміщення), наукову (посередницькі структури, які здійснюють купівлю-продаж патентів, ліцензій, ноу-хау та інших об'єктів інтелектуальної власності), інформаційну (всі типи бірж, оптові, брокерські, аудиторські організації), техніко-економічну (підрозділи підприємств і організацій, які встановлюють відносини спеціалізації, кооперування, комбінування виробництва з іншими підприємствами всередині країни та за її межами).

Суть ринкової інфраструктури становлять окремі функціональні ланки, які працюють у напрямі визначених конкурентних переваг. Відповідно, класифікацію ринкової інфраструктури складають наступні інституціональні структури:[4; 406-407]

1. Держава, завдання якої полягає у створенні адекватних ринковим перетворенням умов для ефективної діяльності суб'єктів господарювання. Такий підхід визначає обслуговуючу функцію держави як головну. Відповідно, завдання держави полягає у створенні конкурентного середовища, умов функціонування і розвитку якого визначаються, зокрема, інфраструктурою податкового механізму.

2. Інфраструктура ринків, до якої включені:

- Інфраструктура ринку товарів і послуг, де функціонують товарні біржі, система оптової і роздрібною торгівлі, фірми що постачають учасників конкуренції ринковою інформацією, послугами маркетингу тощо., численні компанії, що займаються посередницькою діяльністю, служби сервісу та інші ланки інфраструктури.

- Інфраструктура фінансового ринку, як система взаємопов'язаних елементів, які забезпечують акумуляцію вільних коштів, перетворення їх у позичковий капітал і перерозподіл цього капіталу між учасниками суспільного відтворення. Тобто елементи інфраструктури забезпечують взаємозв'язок і взаємодію між суб'єктами ринкової економіки і регулюють рух грошових потоків.

- Інфраструктура страхового ринку, як певна сфера економічних відносин і особлива соціально-економічна інфраструктура, де об'єктом купівлі-продажу виступає страховий захист, формується попит і пропозиція на нього. В інституціональному аспекті вона представлена акціонерним, корпоративними, взаємними і державними страховими компаніями. У територіальному аспекті традиційно виділяють місцевий страховий ринок, національний і світовий страхові ринки.

- Інфраструктура ринку інвестицій, у складі якої: ринок прямих капітальних вкладень; ринок об'єктів, що приватизується; ринок нерухомості; фондовий ринок; грошовий ринок, який пов'язаний з об'єктами фінансового інвестування – депозитними вкладками.

3. Регіональне інфраструктурне забезпечення в наступних аспектах:

- Виробнича інфраструктура
- Комунікаційна інфраструктура прикордонних регіонів
- Інфраструктура ринку туризму
- Інфраструктура управлінського консалтингу
- Екологічна інфраструктура

Сутність ринкової інфраструктури зумовлюється змістом ринкової економіки. Якщо ринкова економіка визначається як саморегулююча система, то механізм інфраструктури повинен характеризуватись самоорганізованими ринковими інститутами. Взаємозв'язок процесів організації і самоорганізації як відображення державного регулювання, з одного боку, і доступної суб'єктам господарювання свободи самовизначення – з іншого, в ринкових умовах здійснюється через механізм інфраструктури. Тобто інфраструктура виступає тим механізмом, який забезпечує синтез і взаємодію процесів організації і самоорганізації. Вказане положення стосується не тільки національної, але й глобальної економіки, тобто механізм глобальної ринкової інфраструктури забезпечує регулювання й саморегулювання процесів взаємодії суб'єктів світової економіки, окремих держав у планетарному просторі. Глобальна ринкова інфраструктура є системою взаємопов'язаних, взаємодіючих, субординованих інститутів і організацій, які функціонують ц глобальному середовищі. Ця система складається з наступних інститутів глобальної ринкової інфраструктури:

- Правила і норми, створені в процесі взаємодії окремих держав, фірм, ТНК.
- Норми міжнародної поведінки, напрацьовані і впроваджені міжнародними організаціями в рамках ООН і поза її межами.

- Правила і стандарти, розроблені регіональними об'єднаннями держав. Реалізація і контроль за дотриманням правил і норм здійснюється організаціями і установами, створеними на кожному з рівнів глобальної інфраструктури. Інститути й організації разом утворюють механізм глобальної ринкової інфраструктури. [1;8-9]

Інфраструктура ринку в її інституціональному змісті – це сам ринковий механізм, система цілей, норм і правил поведінки, певний правопорядок, що регулює економічні відносини суб'єктів ринку, які діють через відповідні інститути.

Зв'язок між розвитком національної інфраструктури країни та економічною продуктивністю або економічним зростанням залишається предметом невизначеності та дискусії. Інфраструктура є базовою ланкою в економіці країни, тому що завдяки їй стає можливим постачання води, електроенергії та телекомунікацій домогосподарствам. Базові послуги, такі як вода та електроенергія часто займають значну долю бюджетів домогосподарств країн, що розвиваються. Наприклад у Латинській Америці, домогосподарства у найбільш бідніших районах витрачають більше ніж 5% своїх доходів на воду та більше ніж 7% на електроенергію. У Східній Азії середня доля затрат домогос-

подарств на воду сягає від 0,8% (Китай) до 3,2% (Камбоджа), але може досягти до 16-33% в Індонезії. Що стосується енергетики, то середні затрати у В'єтнамі – 2,9%, у Китаї – 7,6%, у Індонезії – 9% та у Камбоджі 24%. Інша частина інфраструктурних послуг належить підприємствам. Для малих виробників та місцевих фірм країн, що розвиваються доступ до дальніх ринків та контактів з потенційними клієнтами залежить від існування належного та відносно дешевого транспорту і телекомунікаційної сітки. Отже, в умовах інтернаціоналізації та регіоналізації світового господарства, для ефективного розвитку світової економіки стає необхідним процес інтеграції інфраструктури національних економік у світове господарство, тобто формування світової глобальної інфраструктури.[6; 5]

Висновки

1. В сучасних умовах розвитку світової економіки, коли домінують такі процеси як інтернаціоналізація та регіоналізація світового господарства, стає необхідним формування світової глобальної інфраструктури.

2. Інтеграція інфраструктур національних економік відбувається по двох основних напрямках: інтеграція виробничих інфраструктур національних економік у світову глобальну виробничу інфраструктуру та інтеграція ринкових інфраструктур національних економік у світову глобальну ринкову інфраструктуру.

Список використаних джерел

1. Верланов Ю.Ю. Інфраструктура: поняття, погляди на самоорганізацію. // Наукові праці. Економіка, історія, політологія, екологія, філософія. Стор. 5-9.
2. Рибчук А.В. Глобальна виробнича інфраструктура в системі закономірностей світового господарства // Проблемы материальной культуры – ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ. Стр.80-83
3. Сабадош В.І. Інфраструктура та її вплив на розміщення продуктивних сил. // Український державний лісотехнічний університет. Науковий вісник, 2002, вип. 12.7. Стор. 117-120
4. Ткач А.А. Механізм ринкової інфраструктури в контексті глобалізації. // Економіка: проблема теорії та практики. Випуск 191. 2004. Стор. 404-410
5. Stephane Straub. Infrastructure and Development: A Critical Appraisal of the Macro Level Literature // The World Bank. Policy research working paper 4590. April 2008. 46 p.